

забезпечення розведення учасників зібрань на безпечну відстань, при цьому не обмежуючи сторони у праві проведення одночасних мирних зібрань.

У разі, якщо учасники мирного зібрання масово застосовують насильство, або своїми діями перешкоджають затриманню осіб, що вчиняють насильство в ході мирного зібрання, та якщо іншим чином припинити насильство не можливо, органи поліції оголошують про втрату зібранням мирного характеру.

В оголошенні про втрату зібранням мирного характеру органи поліції повідомляють про: 1) надання часу для залишення місця проведення зібрання для осіб, що не беруть участь у актах насильства; 2) можливість реалізувати своє право на мирне зібрання таким чином, щоб не перешкоджати законним діями працівників правоохоронних органів, в тому числі шляхом проведення спонтанного зібрання.

З середини 2017 року у низці регіонів держави розпочалося практичне впровадження діяльності груп комунікації (перемовників або групи діалогу) поліції під час проведення масових заходів. Під час створення цих підрозділів за основу обрано досвід поліції комунікації Чеської Республіки у взаємодії з Консультативною місією Європейського Союзу з реформування сектору цивільної безпеки в Україні, яка діє з 2014 року в Україні. На сьогодні групи функціонують у багатьох регіонах, зокрема у Львівській, Миколаївській, Одеській, Полтавській, Рівненській, Харківській, Хмельницькій областях, місті Києві тощо. Основною метою діяльності груп діалогу є налагодження взаємодії та довіри. Завданням вказаних груп є налагодження діалогу із організаторами та учасниками акцій під час масових заходів: акцій протестів, футбольних матчів, маршів, релігійних заходів тощо.

Необхідність створення груп діалогу зумовлена тим фактом, що в демократичному суспільстві роль поліції полягає в тому, щоб захищати права громадян на вільне зібрання. Співробітники поліції патрулюють невеликі групи в натовпі та для кращої видимості одягнені у жовті жилети замість звичайної форми. Вони підтримують контакт з людьми, пояснюючи права та обов'язки учасників масового заходу. Встановлюючи діалог із громадянами під час великих зібрань, співробітники поліції значно зменшують ризик ескалації насильства та запобігають конфронтаціям.

Підсумовуючи викладене вище, хотілося б зазначити, що сьогодні з боку держави не лише створюються важливі передумови для врегулювання збройного конфлікту, що має місце на території Донецької та Луганської областей, а й звертається неабияка увага до створення належних умов для гарантування реалізації громадянами усіх наданих їм Конституцією України прав і свобод. І у зв'язку з цим важливого значення набуває створення умов для реалізації прав громадян саме під час врегулювання збройного конфлікту та забезпечення правопорядку, недопущення порушення вказаних прав з боку правоохоронних органів, сприяння у їх реалізації.

Список бібліографічних посилань

1. Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020»: указ Президента України від 12.01.2015 № 5/2015 // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015> (дата звернення: 20.10.2019).
2. Стратегія відновлення цілісності України і деокупації Донбасу «Механізм малих кроків» // Українська правда. 12.06.2018. URL: <https://blogs.pravda.com.ua/authors/avakov/5b1faf7a125a0> (дата звернення: 20.10.2019).
3. Про затвердження Національної стратегії у сфері прав людини: указ Президента України від 25.08.2015 № 501/2015 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/501/2015> (дата звернення: 20.10.2019).
4. Про схвалення Стратегії розвитку органів системи Міністерства внутрішніх справ на період до 2020 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 15.11.2017 № 1023-р // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-2017-p> (дата звернення: 20.10.2019).

Одержано 20.10.2019

УДК 343.98

Тетяна Федорівна БЕЗСОННА,

старший викладач кафедри криміналістики

та судової експертології факультету № 1

Харківського національного університету внутрішніх справ;

 <https://orcid.org/0000-0002-2482-9564>;

Олена Юрївна НОСОВА,

курсант 4 курсу факультету № 1

Харківського національного університету внутрішніх справ

«ЗЕЛЕНА КІМНАТА» ЯК ЕФЕКТИВНИЙ МЕТОД РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА ДІТЕЙ НА ОСОБЛИВЕ СТАВЛЕННЯ З БОКУ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ

Україна є однією з держав – співзасновниць Організації Об'єднаних Націй і виступає активною учасницею діяльності усієї системи органів ООН.

Україна ратифікувала усі основні міжнародно-правові документи ООН в галузі прав людини, в тому числі і Конвенцію ООН про права дитини та Перший і Другий факультативні протоколи до неї [1].

Крім того, зважаючи на те, що під час кримінального провадження будь-яка жертва насильства чи свідок злочину підлягає допиту, його процес має відповідати певним вимогам, передусім із метою зменшення психологічного травмування дитини.

Зокрема, допит дитини – жертви насильства чи свідка злочину має проводитися спеціально підготовленою для цього особою у спеціально обладнаному та облаштованому для цього приміщенні [5].

У європейських країнах ґрунтовно підійшли до забезпечення створення, обладнання та функціонування спеціальних кімнат і методик для проведення допитів дітей, присвоївши їм відповідні назви.

Так, в Україні 2008 р. започатковано термін «зелена кімната» як спеціальне приміщення для проведення профілактичної роботи з дітьми певної категорії. Наразі здійснено арсенал заходів нормативно-правового та організаційного характеру щодо забезпечення використання «зелених кімнат» і як приміщення, і як методик роботи з дітьми – жертвами та свідками насильницьких злочинів.

Таким чином, з 2008 р. поступово почали створюватися «зелені кімнати» в міськрайліноорганах внутрішніх справ – Бердянському МВ УМВС в Запорізькій області, Солом'янському РУ ГУ МВС України в м. Києві, органах внутрішніх справ Київської області та ін. Сьогодні майже в усіх регіонах держави функціонують «зелені кімнати» [2].

«Зелена кімната» – це сучасна ефективна форма роботи з дітьми, надання соціально-психологічної та правової допомоги тим із них, які потерпіли від злочинних посягань або стали свідками злочину.

Відповідно до п. 1.4 Інструкції з організації роботи підрозділів кримінальної міліції у справах дітей, затвердженої наказом МВС України від 19.12.2012 № 11763, методика «зелена кімната» передбачається до дітей віком від 4 до 14 років, а на розсуд слідчого чи суду – й у віці від 14 до 16 років, які потерпіли внаслідок учинення злочинів проти статевої свободи і недоторканості, інших злочинів насильницького характеру або стали свідками таких злочинів [3].

Перше таке приміщення для допиту дітей – учасників злочинів обладнано у Польщі. Колір його стін був синій. Звідти й пішла назва «блакитна кімната» щодо всіх спеціалізованих кімнат для допиту дітей. Ідея таких «кімнат» полягала в тому, що всі процедури виконувалися в одному і тому самому місці і лише одноразово. У подальшому запис цього допиту могли використовувати відповідні органи: суд, прокуратура, обізнана особа в процесі здійснення експертизи.

У таких країнах, як Англія, Естонія, Франція, Польща, Ірландія, США створені «дружні кімнати», завдяки яким кожного розбещувача і педофіла притягують до суду, не травмуючи дитини. При цьому в кожній із країн є певні особливості, пов'язані з використанням указаних кімнат. Зокрема, у Німеччині й Нідерландах поліцейський, який працює з такими дітьми, повинен пройти спеціальний дев'ятимісячний курс навчання, а потім йому все одно допомагає психолог.

Відповідно до міжнародних стандартів насамперед вимагається відокремленість зручного приміщення (кімнати), що відповідатиме потребам дітей різного віку почуватися у фізичній та психологічній безпеці під час допиту. Тут маєтися на увазі створення ілюзії перебування дитини у домашній (дитячій) кімнаті, наприклад, завдяки таким складникам: іграшкам (в тому числі анатомічним лялькам); іграм; м'яким меблям; «спокійним» кольорам стін (не виключаючи художній розпис за дитячою тематикою).

Для забезпечення комфортного та відвертого спілкування з дитиною бажано, щоб допит проводив один фахівець (наприклад, психолог) тої самої статі, що й дитина, або протилежної від статі особи, яка завдала шкоду дитині [4].

Працюючи з дітьми, іноді, використовуються комплект спеціальних демонстраційних анатомічних ляльок. На них дитина може зазначати і називати частини тіла, зокрема й інтимні, що має ключове значення для розуміння лексики, якою вона користується. Ляльки полегшують процес допиту неповнолітньої особи, оскільки про подію можна повідомити невербальним методом.

Приміщення «зеленої кімнати» складається з двох суміжних кімнат, а саме:

- 1) терапевтичного залу, в якому з дитиною безпосередньо працює спеціаліст;
- 2) робочого приміщення для працівників Національної поліції та залучених спеціалістів, в якому здійснюється спостереження за поведінкою дітей (кімната для спостереження); при цьому, якщо у учасників є запитання чи зауваження, вони можуть переказати їх психологу під час перерви або через спеціальні засоби спілкування.

Між цими суміжними кімнатами встановлено скло позавізуального спостереження (так зване венеціанське дзеркало) та вмонтована відеоапаратура. Завдяки чому участь інших фахівців у процесі допиту дитини не впливає на загальну атмосферу інтимності в терапевтичному залі.

Таким чином, практика використання «зелених кімнат» забезпечує дотримання прав дітей у кримінальному процесі, налагодження під час їх допиту атмосфери довіри та взаєморозуміння, подолання страху давати свідчення незнайомим дорослим людям. Дані заходи наближують Україну до втілення міжнародних стандартів захисту прав дитини.

Харківський національний університет внутрішніх справ підтримував ідею використання спеціальних кімнат і у 2006 році на базі кафедри соціології та психології з метою посилення практичної складової в освітньому процесі було створено навчально-тренувальний полігон «зелену кімнату», який функціонує і нині. Даний полігон використовується для відпрацювання курсантами та слухачами тактики окремих вербальних слідчих (розшукових) дій з дітьми, які постраждали внаслідок кримінальних правопорушень, чи стали свідками злочинів.

Список бібліографічних посилань

1. Левченко К. Б., Євсюкова М. В. «Зелені кімнати»: нормативно-правове забезпечення функціонування : метод. рек. Київ : Агентство «Україна», 2012. 24 с.
2. «Зелені кімнати»: психологічні особливості організації роботи з дітьми. Київ : Агентство «Україна», 2012. 112 с.
3. Запобігання правопорушенням неповнолітніх : зб. метод. рек. / І. П. Багаденко, О. П. Левківська, І. Г. Лубенець та ін. Київ : ДНДІ МВС України, 2016. 284 с.
4. «Зелені кімнати»: рекомендації до обладнання. Київ : Агентство «Україна», 2012. 28 с.
5. Щербакова Г. Особливості допиту неповнолітнього підозрюваного. *Вісник прокуратури*. 2014. № 2. С. 43–50.

Одержано 01.11.2019

УДК 378.6(477)

Микола Олександрович БОРОВИК,

викладач кафедри тактичної та спеціальної фізичної підготовки

факультету № 2

Харківського національного університету внутрішніх справ;

 <https://orcid.org/0000-0003-0943-6735>

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ ЗВО ЗІ СПЕЦИФІЧНИМИ УМОВАМИ НАВЧАННЯ

Інтеграція національної системи вищої освіти в Європейський освітній простір у руслі вимог Болонської конвенції, а також нові соціально-економічні виклики, що постають перед українцями в період інтеграції до європейського та світового економічного простору зумовлюють переосмислення соціальної та професійної місії професорсько-викладацького складу ЗВО зі специфічними умовами навчання.

Специфіка підготовки майбутніх офіцерів поліції до виконання ними службових завдань вимагає постійного пошуку та оновлення шляхів вдосконалення педагогічної майстерності викладачів даної ланки.

Окремі аспекти пошуку шляхів покращення рівня професійної майстерності викладачів ЗВО з специфічними умовами навчання розглядали у своїх працях такі вчені, як В. В. Введенський, І. А. Зязун, С. А. Калашников, О. П. Тонконога, Л. Л. Хоружа, Т. І. Шаматова, Л. І. Шевчук.

Мета статті – розглянути окремі аспекти, пов'язані з покращенням рівня професійної майстерності викладачів ЗВО з специфічними умовами навчання.

Освітній процес майбутніх офіцерів поліції – це інтелектуальна, творча діяльність у сфері вищої освіти і науки, що здійснюється у закладах вищої освіти з специфічними умовами навчання за допомогою науково-методичних і педагогічних заходів та спрямована на передачу, засвоєння, примноження і використання знань, умінь та навичок необхідних в професійній діяльності поліцейського. Навчальна діяльність поліцейських включає до себе два взаємопов'язаних елементи, а саме курсант-викладач.

Положенням «Про вищі навчальні заклади МВС України» № 62 встановлюється, що викладачем ЗВО з специфічними умовами навчання є науково-педагогічний працівник, який займає відповідну посаду.

Однією з педагогічною умовою професійної підготовки майбутніх офіцерів поліції є достатній рівень педагогічної компетентності викладачів та інструкторів.

Відомий педагог К. Д. Ушинський зазначав, що особистість педагога має відповідати високим моральним ідеалам, а саме: «викладач повинен досконало знати свій предмет, любити свою професію та учнів, бути рішучим, енергійним, мати тверду волю й характер, постійно вести учнів уперед, не відступаючи від своїх принципів, мати громадянську мужність, власні переконання; ніколи не зупинятися, постійно працювати над власною освітою; бути носієм високих моральних рис і завжди бути прикладом для своїх вихованців [5, с. 245].

Педагогічна практика свідчить, що бездоганне глибоке знання змісту навчальної дисципліни не завжди говорить про те, що викладач є педагогом-майстром.

Викладач ЗВО з специфічними умовами навчання є не тільки науковцем, фахівцем в певній галузі наук, а й педагогом-практиком, здатним трансформувати теоретичні знання, структурувати їх, надати можливість курсантам оволодіти способами їх реалізації в практичній діяльності.

Необхідною умовою для створення диференційованого професійного простору, що буде сприяти розвитку педагогічної майстерності є використання компетентнісного підходу.

Компетентнісний підхід в освітньому процесі пов'язаний з особистісно-орієнтованим і діяльнісним підходами до навчання, оскільки він стосується особистості курсанта й може бути реалізованим та перевіреном тільки в процесі виконання ним певного комплексу дій [3, с. 71].

Дієвим засобом покращення професійної компетентності викладача виступає вдосконалення його педагогічної майстерності.

Педагогічна майстерність – це комплекс властивостей особистості, що забезпечує самоорганізацію високого рівня професійної діяльності на рефлексивній основі [2, с. 66].